

*Савчук О. О.,**кандидат юридичних наук,**доцент кафедри права Національного аерокосмічного університету
імені М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРАВОВІДНОСИН ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню питання про правове регулювання інноваційних технологій як інструменту функціонування правовідносин використання та охорони довкілля. Через виклики сьогодення, що постали, основними засадами державної екологічної політики визначено збереження такого стану кліматичної системи, який унеможливить підвищення ризиків для здоров'я і благополуччя людей та навколишнього природного середовища; стимулювання державою вітчизняних суб'єктів господарювання, що здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоемності, модернізацію виробництва, спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, зокрема вдосконалення системи екологічного податку за забруднення довкілля і платежів за використання природних ресурсів; упровадження новітніх засобів і форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища. Крім того, є потреба вжити невідкладних заходів на законодавчому рівні задля досягнення збалансованої експлуатації природних ресурсів, наголошення на необхідності досягнення сталого розвитку.

Наголошено, що нашій країні слід звернути увагу на взаємодію і співвідношення економічної, екологічної та енергетичної безпеки як складників національної безпеки. Проблема законодавчого врегулювання питань про зниження рівня енергоемності валового внутрішнього продукту та оптимізації структури енергетичного балансу держави, адаптації національного законодавства у сфері енергетичної ефективності, енергозбереження та альтернативної енергетики до законодавства Європейського Союзу є актуальною і досі не повною мірою вирішеною, а запропоновані зміни до чинного законодавства найчастіше непереконливі та носять дискусійний характер, а головне, не завжди відповідають європейським стандартам і вимогам. Водночас потрібно керуватися такими основоположними принципами, як охорона навколишнього середовища і забезпечення вимог екологічної безпеки, оскільки мають поєднуватись інтереси забезпечення енергетичної безпеки держави і захисту навколишнього природного середовища, дотримуватись пріоритети безпеки, життя і здоров'я населення над економічною вигодою від діяльності об'єктів енергетики. Україна, як і інші країни світу, підвищила увагу до запровадження альтернативної енергетики, не забуваючи водночас про збереження первинних природних ресурсів, зменшення негативного техногенного впливу на довкілля під час енергетичного виробництва.

Доведено, що важливими є зусилля, спрямовані на використання інноваційних технологій, наприклад, під час перетворення відходів на відновлювані джерела, якщо цілі

держав щодо збільшення відсотків відносно енергії, отриманої із відновлюваних джерел, будуть досягнуті, щоб частка цього виду енергії у кінцевому споживанні досягла не менше третини від усього обсягу джерел енергії. Як інструмент функціонування правовідносин у сфері охорони довкілля виступають інноваційні технології використання альтернативних джерел енергії, на які покладається функція заощадження природних благ, а також збереження їх для наступних поколінь

Ключові слова: довкілля, інновації, екологічні інновації, інноваційні технології, клімат, енергозбереження, альтернативні джерела.

Постановка проблеми. Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» окреслено основні завдання, зокрема визначення і систематизування екологічних викликів та загроз, зменшення їхньої кількості, та головне – зміни у державному управлінні та формуванні нової екологічної політики.

Основними засадами державної екологічної політики визначено збереження такого стану кліматичної системи, який унеможливить підвищення ризиків для здоров'я та благополуччя людей і навколишнього природного середовища; стимулювання державою вітчизняних суб'єктів господарювання, що здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоемності, модернізацію виробництва, спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, зокрема вдосконалення системи екологічного податку за забруднення довкілля та платежів за використання природних ресурсів; упровадження новітніх засобів і форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Процеси глобалізації та суспільних трансформацій підвищили пріоритетність збереження довкілля, отже, потребують від України вжиття термінових заходів. Протягом тривалого часу економічний розвиток держави супроводжувався незбалансованою експлуатацією природних ресурсів, низькою пріоритетністю питань захисту довкілля, що унеможливило досягнення збалансованого (сталого) розвитку, як зазначається у Стратегії.

Аналіз останніх досліджень. Правовідносини щодо використання та охорони довкілля в інноваційній сфері неодноразово привертала увагу дослідників. Питанню, що розглядається, так чи інакше приділяли свою увагу такі провідні науковці, як А. П. Гетьман, Є. М. Білоусов, І. В. Анісімова, В. Л. Бредіхіна, Д. В. Задихайло, Д. Д. Задихайло, Г. І. Балюк, М. В. Краснова

та інші провідні дослідники. Проте питання правового регулювання інноваційних технологій як інструменту функціонування правовідносин використання та охорони довкілля за комплексного дослідження не розглядалося.

Мета роботи – узагальнення і подальший розвиток інноваційних технологій як інструментів функціонування правовідносин використання та охорони довкілля.

Виклад основного матеріалу. Насамперед треба сказати про Стратегію низьковуглецевого розвитку до 2050 року, що передбачає скорочення викидів і збільшення поглинання парникових газів, упровадження екологічно безпечного виробництва із застосуванням «зелених» технологій у всіх секторах економіки. Стратегія передбачає три ключових цілі. Ціль I. Перехід до енергосистеми, яка передбачає використання джерел енергії із низьким умістом вуглецю, розбудову джерел чистої електричної та теплової енергії, підвищення енергетичної ефективності та енергозбереження в усіх секторах економіки та на об'єктах житлово-комунальної інфраструктури, стимулювання використання альтернативного нафтопродуктам моторного палива та перехід до вантажних і пасажирських перевезень за рахунок більш екологічно чистих видів транспорту. Декарбонізація енергетичної системи призведе до структурних змін в економіці, насамперед через зниження попиту на викопні види палива, що сприятиме підвищенню інвестиційних можливостей для машино- і приладобудування, забезпечуючи розширення ринків новітніх технологій та стимулювання подальших інновацій.

Ціль II. Збільшення обсягів поглинання та утримання вуглецю завдяки застосуванню кращих практик ведення сільського і лісового господарства, адаптованих до зміни клімату.

Ціль III. Скорочення викидів ПГ, таких як метан та оксид азоту, пов'язаних переважно із виробництвом викопного палива, сільським господарством, відходами. Розроблення і впровадження інноваційних технологій та методів управління виробництвом у цих сферах на додаток до скорочення викидів ПГ сприятиме поліпшенню здоров'я людини і зниженню рівня деградації навколишнього середовища [1].

Задля наукового забезпечення виконання Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року передбачається наукове розроблення і впровадження новітніх екологічно чистих та безпечних технологій у процесі використання корисних копалин та реабілітації земель, на яких здійснювався видобуток корисних копалин; розроблення нових методик із оцінки прогнозних і перспективних ресурсів підземних вод, пошуків та оцінки запасів родовищ підземних вод в умовах техногенного навантаження на геологічне середовище в Україні [2].

Національною доповіддю «Цілі сталого розвитку: Україна», прийнятою на виконання 17 Цілей сталого розвитку на період до 2030 року, ціль 15 наголосила на захисті та відновленні екосистем суходолу та сприянні їх раціональному використанню. Завданнями є раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель і зупинка процесу втрати біологічного різноманіття [3].

Україні потрібні передові технології насамперед у галузях енергетики, промисловості, сільського господарства, поводження з відходами, зокрема ті, що дозволяють досягти максимального коефіцієнта корисного використання органічного

палива, зниження витрат під час передавання і постачання енергії, екологічно безпечного виробництва палива із низькосортної сировини, розвитку альтернативних джерел енергії. В Україні питання захисту довкілля регулюють понад 40 законів та сотні підзаконних нормативно-правових актів, проте система відповідальності за екологічні правопорушення, забезпечення дотримання екологічних прав людини залишається слабкою та неефективною. Низькі екологічні податки не сприяють реалізації принципу "забруднювач платить", а кошти екологічного податку лише на 45 відсотків спрямовуються на природоохоронні заходи [4].

Визначення підстав для розроблення проєктів законів та інших нормативно-правових актів для різних складників державної політики у сфері зміни клімату передбачає врегулювання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року. Основними напрямками її реалізації є зміцнення інституційної спроможності до формування і забезпечення здійснення державної політики у цій сфері, запобігання зміні клімату через скорочення антропогенних викидів і збільшення абсорбції парникових газів, забезпечення поступового переходу до низьковуглецевого розвитку держави, адаптація до зміни клімату. Концепція є першою законодавчою доробкою, яка має своїм напрямом боротьбу зі зміною клімату, а також забезпечення покладених Україною на себе домовленостей Паризької угоди, досягнення кліматичної нейтральності.

Зокрема, затверджено вихідні напрями державної політики, етапи і конкретні заходи у боротьбі проти зміни клімату та адаптації до економічних, соціальних та екологічних наслідків цього явища, підвищення опірності та зниження ризиків, пов'язаних зі зміною клімату. Причому План заходів передбачав виконання 16 заходів із адаптації до зміни клімату, зокрема розроблення рекомендацій із адаптації сільського господарства до зміни клімату на період до 2030 року. На виконання зазначених розпоряджень Мінагрополітики спільно з ФАО у 2019 році підготували проєкт Стратегії адаптації до зміни клімату сільського, лісового та рибного господарства України до 2030 року [5, с. 95].

Україні, як і іншим європейським державам, передусім слід звернути увагу на взаємодію і співвідношення економічної, екологічної та енергетичної безпеки як складників національної безпеки. Саме тому для нашої країни проблема законодавчого врегулювання питань про зниження рівня енергоємності валового внутрішнього продукту та оптимізації структури енергетичного балансу держави, адаптації національного законодавства у сфері енергетичної ефективності, енергозбереження та альтернативної енергетики до законодавства Європейського Союзу є актуальною і досі не повною мірою вирішеною. Запропоновані зміни до чинного законодавства найчастіше є непереконливими та носять дискусійний характер, а головне, не завжди відповідають європейським стандартам і вимогам. Водночас треба керуватися такими основоположними принципами, як охорона навколишнього середовища і забезпечення вимог екологічної безпеки, оскільки мають поєднуватися інтереси забезпечення енергетичної безпеки держави та захисту навколишнього природного середовища, дотримуватися пріоритети безпеки життя і здоров'я населення над економічною вигодою від діяльності об'єктів енергетики. Україна, як і інші країни світу, підвищила увагу до запровадження альтернативної енергетики, не забуваючи водночас про збереження первинних при-

родних ресурсів, зменшення негативного техногенного впливу на довкілля під час енергетичного виробництва [6, с. 68].

Державна політика України у сфері відновлювальної енергетики нині носить декларативний характер, передусім через неузгодженість та недосконалість концепцій, стратегій, програм розвитку, що вирішують проблеми державного регулювання частково, а не комплексно, а це, звісно, унеможливило досягнення високих результатів.

Приділено мало уваги проектам відновлювальної енергетики на регіональному рівні. Задля успішного проведення регіональної політики важливо розмежувати повноваження і відповідальність у сфері регулювання енергетичного сектору між державними виконавчими органами та органами місцевого самоврядування, зокрема щодо контролю за дотриманням законодавства у галузі навколишнього середовища. Регіональні енергетичні та енергозберігаючі програми мають передбачати максимально ефективне використання природних ресурсів регіону, спеціальні засоби підтримання суб'єктів господарювання відновлювальної енергетики [6, с. 175].

Інноваційний механізм державного регулювання розвитку відновлювальної енергетики передбачає: 1) активне впровадження інноваційних технологій; 2) формування сучасної інноваційної інфраструктури. Під альтернативними інноваційними технологіями розуміють такі методи перероблення сировини чи виробництва продуктів, які менше забруднюють і мають більшу ефективність, ніж традиційні. Альтернативні джерела енергії у західних розвинених країнах розглядаються як відновлювальні джерела енергії або такі, що не утворюють парникові гази. Отже, інноваційними альтернативними технологіями є енергетично ефективні технології, які використовують традиційні види енергії, і технології використання відновлювальних джерел енергії. Типами інноваційних технологій в енергетиці є: енергозберігаючі технології (прикладом них є енергозберігаючі пластикові вікна і двері, енергозберігаючі лампи, утеплення даху і фасадів; такі технології підтримуються в межах звичайних інфраструктурних проектів на об'єктах комунальної власності); енергопродуктивні технології (прикладом цієї категорії є ефективні котли, сонячні колектори, біопаливне обладнання; такі технології самостійно або у комплексі з енергозберігаючими технологіями вважаються інноваційними енергоефективними технологіями) [6, с. 179].

Однак, на жаль, треба погодитись із тезою М. Т. Кундрик, що нині сформувалась інноваційна інфраструктура, екологічне спрямування якої є не досить розвиненим [7, с. 226].

Окремо треба відмітити нормативно-правове забезпечення стимулювання суб'єктів цих правовідносин до запровадження інноваційних технологій, які мають на меті ресурсозбереження, маловідходність (або безвідходність) виробництва, відновлювальні або альтернативні джерела енергії. Насамперед це питання врегульовано у ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» Розділом X, який має назву «Економічний механізм забезпечення охорони навколишнього природного середовища». Економічні заходи забезпечення охорони навколишнього природного середовища відповідно до Закону передбачають: 1) взаємозв'язок усієї управлінської, науково-технічної та господарської діяльності підприємств, установ та організацій із раціональним використанням природних ресурсів та ефективністю заходів із охорони навколишнього природного середовища на основі економічних важелів;

2) визначення джерел фінансування заходів із охорони навколишнього природного середовища; 3) встановлення лімітів використання природних ресурсів, викидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище; 4) надання підприємствам, установам та організаціям, а також громадянам податкових, кредитних та інших пільг у разі впровадження ними маловідходних, енерго- і ресурсозберігаючих технологій і нетрадиційних видів енергії, здійснення інших ефективних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища; 5) відшкодування в установленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища [8].

У 2009 році розроблено і схвалено Концепцію Державної цільової науково-технічної програми розвитку виробництва та використання біологічних видів палива, метою якої стало комплексне розв'язання проблеми виробництва і використання енергетичних ресурсів, підвищення рівня екологічної та енергетичної безпеки країни, зменшення обсягу використання природного газу та нафтопродуктів за рахунок запровадження екологічно чистих технологій на основі використання відновлюваних джерел енергії, підвищення рівня охорони навколишнього природного середовища [9].

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» встановлено гарантії у разі зміни законодавства для суб'єктів господарської діяльності, що здійснюють інвестиційні проекти [10].

У 2017 році розроблено і схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України Енергетичну стратегію України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» [11], яка передбачає, що до 2025 року здебільшого буде завершено реформування енергетичного комплексу України, досягнуто першочергових цільових показників із безпеки та енергетичної ефективності, забезпечено його інноваційне оновлення та інтеграцію з енергетичним сектором ЄС.

Енергетична стратегія містить етапи та основні заходи реалізації, такі як реформування енергетичного сектору (до 2020 року), оптимізація та інноваційний розвиток енергетичної інфраструктури (до 2025 року), а також забезпечення сталого розвитку (до 2035 року).

Визначення правових, економічних та організаційних засад відносин, що виникають у сфері забезпечення енергетичної ефективності під час виробництва, транспортування, передавання, розподілу, постачання та споживання енергії урегульовано у Законі України «Про енергетичну ефективність» від 21.10.2021 № 1818-IX [12]. Цей Закон є базою для розвитку сфери енергетичної ощадності та запроваджує регуляторні інструменти та механізми дієвої підтримки галузі.

Крім того, слід звернути увагу на Закон України «Про альтернативні джерела енергії» від 20.02.2003 № 555-IV [13]. Він дає визначення альтернативних джерел енергії як відновлюваних джерел енергії, до яких належать енергія сонячна, вітрова, геотермальна, гідротермальна, аеротермальна, енергія хвиль і припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів і вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний гази, газ метан від дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергетичного потенціалу технологічних процесів. Окрім того, Закон встановлює систему стимулю-

вання виробництва і споживання енергії, виробленої із альтернативних джерел.

Закон України «Про альтернативні види палива» від 14.01.2000 № 1391-XIV [14], визначає принципи державної політики у сфері альтернативних видів палива. Зокрема, до них слід віднести: 1) сприяння розробленню і раціональному використанню нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини для виробництва (видобутку) альтернативних видів палива з метою економії паливно-енергетичних ресурсів і зменшення залежності України від їх імпорту; 2) поетапне збільшення нормативно визначеної частки виробництва і застосування біопалива та сумішевого моторного палива; 3) зменшення негативного впливу на стан довкілля за рахунок використання як сировини для виробництва альтернативних видів палива відходів різного роду діяльності, додержання екологічної безпеки виробництва (видобутку), транспортування, зберігання та споживання альтернативних видів палива; 4) підтримання розвитку науково-технічної бази виробництва (видобутку) альтернативних видів палива, пропаганда науково-технічних досягнень у цій сфері; 5) підтримання підприємництва у сфері альтернативних видів палива на основі державного захисту інтересів підприємця; 6) пропаганда серед населення економічних, екологічних, соціальних та інших переваг виробництва (видобутку) і споживання альтернативних видів палива; 7) розвиток міжнародного науково-технічного співробітництва, широке використання можливостей світової науки і техніки у сфері альтернативних видів палива; 8) запобігання штучному створенню монополій на ринку альтернативних видів палива, у разі визнання в установленому законодавством порядку природних монополій – здійснення контролю за їх діяльністю; недопущення зловживань монопольним становищем та обмеження монополізму, якщо необхідність такого обмеження не встановлена законодавством.

Закон України «Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів» визначає правові та організаційні засади надання і використання земельних ділянок для розміщення об'єктів енергетики, встановлення та дотримання правового режиму земель спеціальних зон об'єктів енергетики з метою забезпечення безперебійного функціонування цих об'єктів, раціонального використання земель, а також безпечної життєдіяльності та захисту населення і господарських об'єктів від впливу можливих аварій [15].

Правильно, на нашу думку, наголошується на важливості узгодження еколого-правових норм із приписами інших галузей права для системного і всебічного вирішення екологічних, соціально-екологічних та інших проблем, екологізації юридичної освіти і науки. Зокрема, акцентується увага на доцільності збільшення «екологічної» частки у сукупності правових норм конституційного права (щодо розбудови екологічної держави, реалізації власності Українського народу на природні ресурси, захисту екологічних прав та дотримання відповідних обов'язків тощо); господарського права (щодо врегулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності); кримінального права (дослідження злочинів проти довкілля та адекватної відповідальності). Не менш важливим є напрямок досягнення стабільності екологічного законодавства, а також ліквідація прогалів, неузгодженості, іноді некоректності юридичної термінології; дублювання правових норм; усунення інших недоліків, які ускладнюють правозасто-

сування. В основі цього має стати науковий підхід до законодавчої творчості, використання наукових напрацювань і рекомендацій, що приведе до бажаної виваженості змісту правових норм та системної координації нормативних актів між собою [16, с. 76].

Висновки. Важливими є зусилля, спрямовані на використання інноваційних технологій, наприклад, під час перетворення відходів на відновлювані джерела, якщо цілі держав щодо збільшення відсотків відносно енергії, отриманої від відновлюваних джерел, мають бути досягнутими, а саме коли частка цього виду енергії у кінцевому споживанні досягне не менше третини від усього обсягу джерел енергії.

Отже, як інструмент функціонування правовідносин у сфері охорони довкілля виступають інноваційні технології використання альтернативних джерел енергії, на які покладається функція заощадження природних благ, а також збереження їх для наступних поколінь.

Література:

1. Стратегія низьковуглецевого розвитку до 2050 року. Київ, 2017. PRL: <https://mepr.gov.ua/files/Проект%20Стратегії%20низьковуглецевого%20розвитку%20України%20.pdf>
2. Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року: Закон України від 21.04.2011 № 3268-VI.
3. Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» на період до 2030 р. PRL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>
4. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Пріоритети екологічної політики Верховної Ради України на наступні п'ять років" Постанова Верховної Ради України 14.01.2020. № 457-IX. *Відомості Верховної Ради України* офіційне видання від 24.07.2020. № 30, Ст. 211.
5. Бредіхіна В. Л. Правові проблеми розвитку агросфери в умовах зміни клімату. Актуальні правові проблеми інноваційного розвитку агросфери: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Харків, 20 лист. 2020 р.). За заг. ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги, Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2020. 462 с.
6. Правове та законодавче забезпечення економічної безпеки України. Монографія за ред. А. П. Гетьмана, Є. М. Білоусова, І. В. Анісімової. Харків. Право, 2017. 336 с.
7. Кундрік М. Т. Напрями державного регулювання екологічно орієнтованої інноваційної інфраструктури в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України: глобальні зміни клімату – загрози люду та механізми відвернення*. Львів: РВВ НЛТУ України. 2009. Вип 19. №14. С. 225-230.
8. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. *Відомості Верховної Ради України* офіційне видання 1991. № 41. Ст. 546.
9. Про схвалення Концепції Державної цільової науково-технічної програми розвитку виробництва та використання біологічних видів палива: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 лютого 2009 р. N 276-р. *Офіційний вісник України* від 30.03.2009. № 21. Ст. 682.
10. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії: Закон України від 21.07.2020 № 810-IX. *Відомості Верховної Ради України* від 11.12.2020. № 50. Ст. 456.
11. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р. Урядовий кур'єр від 08.09.2017. № 167. PRL: <file:///C:/Users/38063/Downloads/f469391n10.pdf>

12. Про енергетичну ефективність: Закон України від 21.10.2021 № 1818-IX. *Голос України* від 12.11.2021. № 214. PRL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-20>
13. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. *Відомості Верховної Ради України* від 13.06.2003. № 24. Ст. 155.
14. Про альтернативні види палива: закон України від 14.01.2000 № 1391-XIV. *Відомості Верховної Ради України* від 24.03.2000. № 12. Ст. 94/
15. Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів: Закон України від 09.07.2010 № 2480-VI. *Відомості Верховної Ради України* офіційне видання від 07.01.2011. № 1. Ст. 1.
16. Бредіхіна В. Л. Концептуальні задачі екологічного права і законодавства на шляху до сталого розвитку України. Теоретичні та практичні аспекти реалізації екологічного, земельного, аграрного права в умовах сталого розвитку України: матеріали «круглого столу» (Харків, 2 груд. 2016 р.). За заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2016. С. 68-71.

Savchuk O. Legal regulation of innovative technologies as a tool for the functioning of legal relations of use and environmental protection

Summary. The article is devoted to the study of the issue of legal regulation of innovative technologies as a tool for the functioning of legal relations of use and environmental protection. In connection with the challenges of the present, namely the preservation of such a state of the climate system, which will exclude the possibility of increasing risks to the health and well-being of people and the natural environment; government incentives for domestic business entities that reduce greenhouse gas emissions, reduce energy and resource intensity, modernize production aimed at reducing the negative impact on the environment, including improving the system of environmental tax for environmental pollution and payments for the use of natural resources; introduction of the latest means and forms of communication and effective information policy in the field of environmental protection. There is also a need to take urgent measures at the legislative

level to achieve a balanced exploitation of natural resources, emphasizing the need to achieve sustainable development.

It is noted that in our country it is necessary to pay attention to the interaction and correlation of economic, environmental and energy security as components of national security. To solve the problem of legislative regulation of issues on reducing the level of energy intensity of the gross domestic product and optimizing the structure of the energy balance of the state, adapting national legislation in the field of energy efficiency, energy saving and alternative energy to the legislation of the European Union is relevant and has not yet been fully resolved. most of all, they are unconvincing and debatable, and most importantly, they do not always meet European standards and requirements. At the same time, one should be guided by such fundamental principles as environmental protection and ensuring environmental safety requirements, since the interests of ensuring the energy security of the state and protecting the natural environment should be combined, the priorities of the safety of life and health of the population over the economic benefits from the activities of facilities should be observed. energy. Ukraine, like other countries of the world, has increased its attention to the introduction of alternative energy, while not forgetting about the preservation of primary natural resources, reducing the negative anthropogenic impact on the environment in the process of energy production.

It has been proven that efforts aimed at the use of innovative technologies, for example, in the process of converting waste into renewable sources, are important if the goals of states to increase the percentage of energy received from renewable sources are to be achieved, namely, that the share of this type of energy in final consumption reached at least a third of the total energy sources. And as innovative technologies as a tool for the functioning of legal relations for the use and protection of the environment, alternative types of energy sources are used, which are entrusted with the function of saving natural benefits, as well as preserving them until the next generations.

Key words: environment, innovations, ecological innovations, innovative technologies, climate, energy saving, alternative sources.